

ที่ นร 1403/ 3819

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ถนนสุขุมวิท ดุสิต กรุงเทพฯ 10300

๔๘ ธันวาคม 2541

สพป. 2856
วันที่ 28.5.41
เวลา 16.55 น.
๔8/67

เรื่อง นโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. รายงานการประชุมคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 10/2541 จำนวน 100 ชุด
2. เอกสาร ร่างนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี : ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ จำนวน 100 ชุด
3. เอกสารนโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี จำนวน 100 ชุด
4. สรุปสาระสำคัญของนโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี จำนวน 100 ชุด

1.ความเป็นมา

ตามที่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ตั้งแต่วันที่ 10 ตุลาคม 2540 นั้น ในมาตรา 43 ได้กำหนดสิทธิด้านการศึกษาของประชาชนไว้ว่า "บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย" ซึ่งการดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญจะต้องเป็นรูปธรรมภายในปี 2545 ตามบทเฉพาะกาล มาตรา 335 (3)

อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญมิได้ระบุว่า การศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี หมายถึงการศึกษาระดับใด และการไม่เก็บค่าใช้จ่าย หมายถึงรวมถึงค่าใช้จ่ายประเภทใด ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในฐานะที่เป็นหน่วยงานกลางทางด้านนโยบาย และวางแผนการจัดการศึกษาของประเทศ และกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้ดำเนินการจัดทำรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และประสานงานเพื่อจัดทำร่างนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตลอดจนแนวทางและมาตรการในการปฏิบัติ

ในการจัดทำร่างนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี และมาตรการในการปฏิบัติ ได้มีการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยและต่างประเทศ ตลอดจนการสำรวจประชาชาติ การสัมมนาและประชาพิจารณ์ เพื่อสอบถามความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนโดยกำหนดการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น 2 ทางเลือก

ทางเลือกที่ 1 เริ่มต้นระดับก่อนประถมศึกษา (3 ปี) ระดับประถมศึกษา (6 ปี) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (3 ปี)

ทางเลือกที่ 2 เริ่มต้นระดับประถมศึกษา (6 ปี) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (3 ปี) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สายสามัญและสายอาชีพ 3 ปี) ซึ่งผลการศึกษาได้ ข้อมสรุปว่า ประชาชนส่วนใหญ่ (ประมาณร้อยละ 60) เลือกทางเลือกที่ 2 กล่าวคือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้นำข้อสรุปดังกล่าวมาจัดทำ ประมาณการเป้าหมายจำนวนนักเรียนและค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี นำเสนอคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติในคราวประชุม ครั้งที่ 10/2541 วันที่ 7 ตุลาคม 2541 คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมีมติดังนี้

1. ให้ความเห็นชอบนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่ครอบคลุม การศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ ทั้งนี้ รัฐยังคงให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) โดยจะต้องมีนโยบายการพัฒนา เด็กปฐมวัยที่ชัดเจน

2. ให้ความเห็นชอบการขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปี เป็น 9 ปี เพื่อ เป็นการเตรียมคนไทยสำหรับอนาคตที่ต้องมีความรู้ทักษะที่สูงขึ้น เพื่อสนองตอบการทำงานใน อนาคตที่ต้องใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ทั้งนี้มอบให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ดำเนินการแก้ไข พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523

3. ให้ความเห็นชอบค่าใช้จ่ายการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่รัฐไม่เก็บจากผู้เรียน (ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา 43) ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายพื้นฐาน หมายถึงค่าเล่าเรียน และค่าอุปกรณ์การเรียน ซึ่งรัฐจัดสรรให้กับผู้เรียนทุกคน และค่าใช้จ่ายพิเศษ หมายถึง ค่าหนังสือ ค่าอาหารกลางวัน ค่าอาหารเสริม (นม) ค่าพาหนะ ค่าเครื่องแบบ ซึ่งรัฐจัดสรรให้กับ กลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ สืบเนื่องจากปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้โดยให้คง สัดส่วนค่าใช้จ่ายพิเศษในสัดส่วนที่ไม่สูงกว่าที่รัฐจัดสรรให้ในปัจจุบัน

4. ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติดำเนินการ นำมติคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติข้อ 1 ถึง ข้อ 3 เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

อย่างไรก็ตาม กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการเตรียมการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี มาโดยลำดับ เช่นเดียวกัน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี เพื่อพิจารณาศึกษา วิเคราะห์รูปแบบแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคมของไทย โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์และมาตรการในการดำเนินงาน เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

ในการนี้เพื่อให้นโยบายและแนวทางการปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ประชุมเพื่อหลอมรวมนโยบายและแผนการดำเนินงานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของทั้งสองหน่วยงานเข้าด้วยกัน เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

เมื่อวิเคราะห์ร่างนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า มีความสอดคล้องและเสริมซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะในประเด็นที่กำหนดถึงความครอบคลุมของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี และการดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่กำหนดให้ครอบคลุมประชากรทุกกลุ่มเป้าหมาย

สำหรับส่วนที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ การคาดประมาณเป้าหมายนักเรียนและค่าใช้จ่าย ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ประมาณการโดยใช้การประมาณการขั้นต่ำ เนื่องจากปัจจุบันเป็นช่วงที่ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจซึ่งอาจมีผลกระทบที่ทำให้อัตราการเข้าเรียนไม่สูงเกินกว่าในอดีตมากนัก จึงใช้การประมาณการเป้าหมายผู้เรียนตามแนวโน้มจากอดีตถึงปัจจุบัน ส่วนกระทรวงศึกษาธิการใช้การประมาณการแบบอัตราเร่งและให้ได้เต็มรูปแบบในปี 2545 จึงกล่าวได้ว่าการประมาณการของทั้งสองหน่วยงานเป็นการเสนอตัวเลขประมาณการจำนวนผู้เรียนและค่าใช้จ่าย ที่เป็นขั้นต่ำและขั้นสูง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำแผนปฏิบัติการในขั้นต่อไป

2. เรื่องที่เสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

2.1 สรุปสาระสำคัญของนโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี

2.1.1 วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมเหมาะสมกับวัย มีความรู้คู่คุณธรรมที่จะดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคม ได้อย่างเป็นสุขบนพื้นฐานความเป็นไทยอย่างมีศักดิ์ศรีและภาคภูมิใจ สามารถพึ่งตนเอง มีทักษะที่จะแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีทักษะเบื้องต้นในการประกอบอาชีพ มีวิสัยทัศน์อันกว้างไกลพอที่จะรู้เท่าทันในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมโลก มีจิตสำนึกที่ถูกต้องทางการเมือง การปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีความมุ่งมั่นในการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาของไทย

2.1.2 นโยบาย

รัฐจะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีอย่างทั่วถึง ให้กับทุกคนอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ด้วยหลักการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชนและการใช้นวัตกรรม ตลอดจนรูปแบบที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับสภาพความแตกต่างของแต่ละบุคคลและความแตกต่างของท้องถิ่น

2.1.3 ยุทธศาสตร์

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี จะครอบคลุมการศึกษา ตั้งแต่ระดับ ประถมศึกษา ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สายสามัญและสายอาชีพ) โดยมียุทธศาสตร์ในการดำเนินการดังนี้

ในระยะแรก จะต้องมีการรณรงค์เพื่อให้เด็กและเยาวชนในวัยเรียน (อายุ 6-17 ปี) ให้เข้ารับการศึกษอย่างครบถ้วน โดยเฉพาะในชั้นเริ่มต้นของแต่ละระดับการศึกษา ได้แก่ ป.1 ม.1 ม.4 และ ปวช.1 อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสภาพโครงสร้างทางสุขภาพของเด็กและเยาวชนไทยโดยทั่วไปยังต่ำกว่ามาตรฐาน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระยะแรกจึงรวมการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา (อายุ 3-5 ปี) และให้มีการจัดทำแผนการพัฒนาเด็กปฐมวัย (อายุ 0-5 ปี) ให้เป็นรูปธรรม ทั้งนี้เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาด้านสุขภาพและพัฒนาการของเด็กและเยาวชนไทยให้สูงขึ้น

ในระยะต่อไป เมื่อการพัฒนาด้านสุขภาพของเด็กและเยาวชนไทยมีมาตรฐานสูงขึ้นแล้ว ประกอบกับเมื่อเศรษฐกิจของผู้ปกครองและชุมชนโดยรวมดีขึ้น รัฐจะมอบการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ปกครอง และชุมชน โดยรัฐจะมุ่งเน้นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ โดยวิธีการทางนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่หลากหลาย ทั้งในระบบและนอกระบบ โรงเรียนให้เหมาะสมกับความแตกต่างของพื้นที่และกลุ่มคน

2.1.4 มาตรการ

มาตรการที่ 1 รัฐจัดการศึกษาให้มีรูปแบบที่หลากหลาย ที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามศักยภาพและตามสภาพท้องถิ่น

มาตรการที่ 2 มรดกของสังคมไทยที่ได้สั่งสมมาหลายร้อยปี ได้ช่วยให้ประเทศพัฒนาเจริญก้าวหน้าได้ทุกยุคทุกสมัย ต้องจัดให้เป็นแกนของการเรียนรู้ โดยปรับให้เหมาะสมกับอายุ ระดับ และท้องถิ่นของผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน มรดกดังกล่าว ได้แก่ สถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันศาสนา ค่านิยม การเอื้ออาทร ความมีน้ำใจต่อกัน ความรักถิ่นรักชาติ การรักษาธรรมชาติ การรักษาสมบัติสาธารณะ มรดกด้านศิลปะ สถาปัตยกรรมไทย แพทย์แผนไทย อาหารไทย ระบบครอบครัว ปราชญ์ชาวบ้าน เครือข่ายประชาชน และภูมิปัญญาไทยด้านการผลิตและด้านอาชีพต่าง ๆ

มาตรการที่ 3 รัฐสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตามที่กำหนดไว้ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มาตรา 43 และมาตรา 289

มาตรการที่ 4 กำหนดบทบาทของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการศึกษา

มาตรการที่ 5 รัฐสนับสนุนให้ชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน ครอบครัว สถาบันศาสนา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมีส่วนร่วมในการระดมทุนเพื่อการจัดการศึกษา ทั้งนี้ รัฐต้องมีแผนกำหนดที่ตั้งสถานศึกษา เพื่อกำหนดสัดส่วนการมีส่วนร่วมของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน

มาตรการที่ 6 ให้รัฐสนับสนุนการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม-บาลี และแผนกสามัญศึกษาได้เรียนอย่างมีคุณภาพเท่าเทียมกันกับการที่รัฐสนับสนุนการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนปกติของรัฐ

มาตรการที่ 7 รัฐจัดและสนับสนุนเอกชนและองค์กรต่าง ๆ จัดการศึกษาให้กับผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษในรูปแบบที่หลากหลาย

ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามศักยภาพและสภาพของผู้เรียน

มาตรการที่ 8 สำหรับประชากรวัยแรงงานที่พลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบปกติ ให้รัฐจัดหรือสนับสนุนให้เอกชน หรือองค์กรต่าง ๆ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ โดยรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ครอบคลุมและทั่วถึงประชากรในกลุ่มนี้

มาตรการที่ 9 รัฐจะจัดโครงการเฉพาะกิจเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นเสี่ยงภัย และทุรกันดารโดยเฉพาะ

มาตรการที่ 10 รัฐจัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดหลัก ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้จะมุ่งปฏิรูป 4 ด้าน คือ 1) หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน 2) ครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) การบริหารการจัดการ 4) การประกันคุณภาพการศึกษา และมาตรฐานการศึกษา

มาตรการที่ 11 ค่าใช้จ่ายการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่รัฐไม่เก็บจากผู้เรียน (ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา 43) ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายพื้นฐาน หมายถึง ค่าเล่าเรียนและค่าอุปกรณ์การเรียน ซึ่งรัฐจัดสรรให้กับผู้เรียนทุกคน และค่าใช้จ่ายพิเศษ หมายถึง ค่าหนังสือ ค่าอาหารกลางวัน ค่าอาหารเสริม (นม) ค่าพาหนะ ค่าเครื่องแบบ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ซึ่งรัฐจัดสรรให้กับกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ สืบเนื่องจากปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้โดยให้คงสัดส่วนค่าใช้จ่ายพิเศษในสัดส่วนที่ไม่สูงกว่าที่รัฐจัดสรรให้ในปัจจุบัน

ในมาตรการด้านค่าใช้จ่าย รัฐกำหนดแนวทางการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความสามารถทางเศรษฐกิจของรัฐ กล่าวคือ **ในสถานศึกษาของรัฐ** มีการจัดสรรงบลงทุน งบดำเนินการ และชดเชยส่วนที่เป็นค่าเล่าเรียนที่สถานศึกษาเคยเรียกเก็บจากผู้เรียน **ในสถานศึกษาเอกชน** รัฐจัดสรรงบประมาณเฉพาะส่วนที่เป็นค่าเล่าเรียนในอัตราที่เท่ากันกับผู้เรียนในสถานศึกษาของรัฐ เว้นแต่การจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส รัฐจะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เพิ่มเติมตามความเหมาะสม

2.1.5 ประเมินการจำนวนนักเรียนและค่าใช้จ่าย จำแนกตามกลุ่มอายุ วัยเรียน ปี 2542 - 2545

โดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

1) การคาดประมาณจำนวนนักเรียน : ใช้ฐานข้อมูลการคาดประมาณประชากรอายุ 6 ปี เป็นฐานในการคาดประมาณนักเรียนชั้น ป.1 จากนั้นประมาณการจำนวนนักเรียนจำแนกรายชั้น โดยกำหนดอัตราการเลื่อนไหลของนักเรียนมีค่าคงที่เท่ากับปี 2540 ตลอดช่วงปีการศึกษา 2541-2545 (ประมาณการแบบ minimum approach)

2) การคาดประมาณค่าใช้จ่าย : ใช้ฐานข้อมูลงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2541 (ปรับลดงบประมาณแล้ว) จำแนกตามแผนงานและหมวดรายจ่ายเป็นฐานในการคาดประมาณ โดยจำแนกค่าใช้จ่ายเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) ค่าใช้จ่ายสำหรับสถานศึกษา และ 2) ค่าใช้จ่ายสำหรับผู้เรียน โดยคำนึงถึงเงื่อนไขข้อตกลงตามพันธกรณีกับธนาคารพัฒนาเอเชีย ในการปรับปรุงโครงสร้างทางสังคมด้านการศึกษา มาเป็นส่วนประกอบในการคำนวณ โดยการปรับอัตราส่วนครู : นักเรียน ให้เป็น 1 : 25 ภายในปี 2545

นอกจากนี้ยังได้ประมาณการค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการศึกษาสำหรับประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงานซึ่งมีการศึกษามากกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี รวมถึงการคำนวณค่าใช้จ่ายสำหรับการอุดหนุนผู้เรียนในสถานศึกษาเอกชน ทั้งสถานศึกษาที่เคยได้รับการอุดหนุนจากรัฐและไม่เคยได้รับการอุดหนุนจากรัฐ

ผลการประมาณการจำนวนนักเรียนและค่าใช้จ่ายเป็นดังนี้*

ระดับการศึกษา	2542		2543		2544		2545	
	นร. (ล้านคน)	ค่าใช้จ่าย (ล้านบาท)	นร. (ล้านคน)	ค่าใช้จ่าย (ล้านบาท)	นร. (ล้านคน)	ค่าใช้จ่าย (ล้านบาท)	นร. (ล้านคน)	ค่าใช้จ่าย (ล้านบาท)
ก่อนประถม	2.377	22,598	2.387	23,540	2.396	24,991	2.399	26,599
ประถมศึกษา	5.896	65,173	5.913	65,941	5.904	66,946	5.875	68,312
ม.ต้น	2.725	23,935	2.714	24,500	2.713	25,284	2.758	26,695
ม.ปลาย	2.241	13,807	2.340	15,465	2.428	17,825	2.486	22,428
รวม	13.239	125,513	13.354	129,446	13.441	135,046	13,518	144,034

* ตารางนี้ ไม่รวมประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงาน

โดย กระทรวงศึกษาธิการ

1) การคาดประมาณจำนวนนักเรียน : ใช้ฐานข้อมูลประชากรจำแนกตามกลุ่มอายุของแต่ละระดับการศึกษาเป็นฐานในการคาดประมาณ โดยตั้งเป้าหมายในปี 2545 เป็นร้อยละ 100 ของประชากรกลุ่มอายุในแต่ละระดับการศึกษา (ประมาณการแบบ maximum approach)

2) การคาดประมาณค่าใช้จ่าย : ใช้ข้อมูลงบประมาณรายจ่ายปีงบประมาณ 2542 ที่สำนักงานประมาณจัดสรรให้กับหน่วยงาน จำแนกตามงบดำเนินการ และงบลงทุน โดยใช้ค่าใช้จ่ายหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเป็นฐานในการคำนวณค่าใช้จ่าย ผลการประมาณการจำนวนนักเรียนและค่าใช้จ่ายเป็นดังนี้

ระดับการศึกษา	2542		2543		2544		2545	
	นร. (ล้านคน)	ค่าใช้จ่าย (ล้านบาท)	นร. (ล้านคน)	ค่าใช้จ่าย (ล้านบาท)	นร. (ล้านคน)	ค่าใช้จ่าย (ล้านบาท)	นร. (ล้านคน)	ค่าใช้จ่าย (ล้านบาท)
ก่อนประถม	2.595	30,450	2.763	32,421	2.939	34,486	3.119	36,598
ประถมศึกษา	6.205	73,523	6.304	74,696	6.337	75,087	6.366	75,431
ม.ต้น	2.831	29,510	2.969	30,949	3.107	32,387	3.251	33,888
ม.ปลาย	2.358	35,378	2.710	40,661	3.056	45,849	3.327	49,921
รวม	13.989	168,861	14.746	178,727	15.439	187,809	16.063	195,838

2.2 ข้อเสนอเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ ขอเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดพิจารณา

1. ให้ความเห็นชอบนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่ครอบคลุมการศึกษาระดับประถมศึกษา (6 ปี) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (3 ปี) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สายสามัญและสายอาชีพ 3 ปี)

2. ให้ความเห็นชอบการขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปี เป็น 9 ปี เพื่อเป็นการเตรียมคนไทยสำหรับอนาคตให้มีความรู้พื้นฐานสูงขึ้น

3. ให้ความเห็นชอบการดำเนินการตามยุทธศาสตร์และมาตรการ 11 ประการ และให้ความเห็นชอบในหลักการการจัดสรรงบประมาณ เพื่อให้การดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี บรรลุตามเป้าหมาย

4. ให้ความเห็นชอบให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานกลาง ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการให้สอดคล้อง กับนโยบายและมาตรการการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ทั้งนี้ ให้ครอบคลุมการพัฒนา เด็กปฐมวัย (0-5 ปี) เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพอนามัยและพัฒนาการด้าน ต่าง ๆ

5. ให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งคณะกรรมการและ/หรือคณะทำงานเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการเฉพาะระดับและประเภทการศึกษา ตามมาตรการและ เงื่อนไขแห่งความสำเร็จในนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี

2.3 ความเร่งด่วนของเรื่อง

รัฐบาลต้องดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี อย่างทั่วถึงภายในปี 2545 ตามมาตรา 43 และมาตรา 335(3) ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

3. การวิเคราะห์ผลกระทบของการลงมติของคณะรัฐมนตรี

3.1 ผลกระทบต่อนโยบายรัฐบาล

นโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีที่นำเสนอในครั้งนี้อยู่สอดคล้องกับคำ แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา (20 พฤศจิกายน 2540) ด้านการศึกษา ที่กำหนดแผนการขยายโอกาสการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะจัดให้ อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

3.2 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมในภาพรวม

การดำเนินงานตามเป้าหมายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี จะช่วย ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพประชากร แม้การดำเนินการให้ได้ตามประมาณการขั้นต่ำ ก็ยัง มีผลทำให้ประชากรวัยแรงงานมีระดับการศึกษาเฉลี่ยสูงขึ้นจาก 5.3 ปี (ปี 2539) เป็น 6.8 ปี (ปี 2545) และกำลังแรงงานที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและต่ำกว่าจะมีสัดส่วนลดลง จากร้อยละ 76.7 เป็นร้อยละ 66.8 ในช่วงเวลาเดียวกัน ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยมีกำลังแรงงาน ที่มีคุณภาพสูงขึ้นและช่วยเพิ่มผลผลิตประชาชาติ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี เป็นการสร้างความเสมอภาคให้กับ ประชาชนในทุกกลุ่มของสังคมให้มีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน การศึกษาที่ บุคคลได้รับนั้นจะเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมี ความสุขและไม่สร้างปัญหาให้กับสังคม ผลการศึกษาของธนาคารโลกแสดงให้เห็นว่าการที่

ประชาชนมีการศึกษาที่สูงขึ้นจะทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งในด้านสาธารณสุข โภชนาการ และรายได้

3.3 ผลกระทบต่อการเงินและงบประมาณ

ในการประมาณการค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน 12 ปี เป็นการประมาณการขั้นต่ำและขั้นสูง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจและจะใช้เป็นพื้นฐานในการจัดทำแผนปฏิบัติการต่อไป โดยการประมาณการขั้นต่ำจะใช้งบประมาณสำหรับปี 2542-2545 ประมาณปีละ 125,513 - 144,034 ล้านบาท ส่วนการประมาณการขั้นสูงแบบเต็มรูปแบบจะต้องใช้งบประมาณประมาณปีละ 168,861 - 195,838 ล้านบาท ในช่วงเวลาเดียวกัน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไปด้วย จะขอพระราชทาน

ขอแสดงความนับถือ

(นายปิจจะ เกสรทอง)

รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
ประธานกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สำนักพัฒนานโยบายและวางแผนการจัดการศึกษา
โทร. 668-7123 ต่อ 2528
โทรสาร. 243-1129

รายงานการประชุม
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
ครั้งที่ 10/2541
วันพุธที่ 7 ตุลาคม 2541 เวลา 09.30 น.
ณ ห้องประชุมกำแหง พลางกูร
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

กรรมการที่มาประชุม

1. รองนายกรัฐมนตรี
(นายปัญญา เกสรทอง)	ประธานกรรมการ
2. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
(นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ)	รองประธานกรรมการ
3. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
(นายปัญญา เกสรทอง)	กรรมการ
4. ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
(นายประสิทธิ์ ดำรงชัย)	กรรมการ
5. ปลัดกระทรวงกลาโหม
(พลตรีชัยศึก แก้ววิรุฬห์ ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ
กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม มาแทน)	กรรมการ
6. ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
(นายพนม พงษ์ไพบูลย์ รองปลัดฯ มาแทน)	กรรมการ
7. ปลัดกระทรวงสาธารณสุข
(นายแพทย์อำพล จินดาวัฒนะ
ผู้อำนวยการสถาบันพระบรมราชชนก มาแทน)	กรรมการ
8. ปลัดกระทรวงมหาดไทย
(นายสุชาติ ธรรมมงคล หัวหน้าผู้ตรวจราชการ-
กระทรวงฯ มาแทน)	กรรมการ

9. ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กรรมการ
(นายสุวิทย์ วิบุลย์เซระฐ์ รองปลัดฯ มาแทน)
10. ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ กรรมการ
(นายพุทธทรัพย์ ปิยะอนันต์ รองผู้อำนวยการฯ มาแทน)
11. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ กรรมการ
(นายณรงค์ นิตยาพร รองเลขาธิการฯ มาแทน)
12. นายเกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม กรรมการ
13. นายเดช บุญหลง กรรมการ
14. นายวิจิตร ศรีสอ้าน กรรมการ
15. นางสาวสุรี จุติกุล กรรมการ
16. นางสาวสุน อมรวิวัฒน์ กรรมการ
17. นายสิปปนนท์ เกตุทัต กรรมการ
18. นายเอกวิทย์ ณ ถลาง กรรมการ
19. คุณหญิงอัมพร มีสุข กรรมการ
20. เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กรรมการและเลขานุการ
(นายรุ่ง แก้วแดง)
21. รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ผู้ช่วยเลขานุการ
(นางนงราม เศรษฐพานิช)

กรรมการที่มาประชุมไม่ได้

1. รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย กรรมการ
2. ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย กรรมการ
3. นายเกษม สุวรรณกุล กรรมการ
4. นายโกวิท วรพิพัฒน์ กรรมการ
5. นายแพทย์ประเวศ วะสี กรรมการ
6. นายวิจิต สุรพงษ์ชัย กรรมการ

ผู้เข้าร่วมประชุม**หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง**

1. นายสิทธิชัย ลิ่มเลิศเจริญนิช	สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
2. นางสาววรรณิ คำมัน	ผู้อำนวยการกองโครงการสังคม
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
3. นางสาวสุนันทา แสงทอง	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและ
แผนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
4. นางจินตนา บุษยะกนิษฐ	ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนานโยบาย
และแผน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
5. นายอภัสสร มันทราภรณ์	ผู้แทนผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมและพัฒนา
การศึกษา สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
6. นายสามารถ จันทรสุรีย์	สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

1. นางสาวเจือจันทร์ จงสถิตอยู่	ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา
2. นางอรุณี สถานุพงษ์	รักษาราชการแทนผู้อำนวยการ
สำนักพัฒนาระบบการศึกษาและ
วางแผนมหภาค
3. นายสำเริง ประเสริฐสุข	ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ
ทางการศึกษา
4. นายชินภัทร ภูมิรัตน	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานโยบาย
และวางแผนการจัดการศึกษา
5. นางสาวมยุรี จารุปาน	ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายและแผน
การศึกษา
6. นางวิบูลลักษณ์ ทองเชื้อ	ผู้อำนวยการศูนย์ประชาสัมพันธ์
การศึกษาแห่งชาติ
7. นายภาณุรัตน์ รัตยาภาส	ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายและแผน
การศึกษา

คณะที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

1. นางศรีน้อย โกวาทอง
2. นายชุมพล พรประภา
3. นายนันทสาร สีสลับ
4. นายเกษม นาชัยเวียง

เริ่มประชุมเวลา 9.30 น.

วาระที่ 1 เรื่องที่ประธาน/เลขานุการ แจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ประธานกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (นายปัญจะ เกสรทอง) กล่าวเปิดประชุมและแจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าขณะนี้ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ได้ผ่านการพิจารณาจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเรียบร้อยแล้ว และอยู่ระหว่างการส่งกลับไปยังคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาก่อนนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร

ขั้นตอนการดำเนินงานต่อไป ประธานฯ ขอให้คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (กกศ.) เตรียมเสนอชื่อบุคคลที่จะเข้าไปเป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้ ซึ่งประธานฯ มีความเห็นว่าการกรรมาธิการคณะนี้ควรมีองค์ประกอบของกรรมการมากกว่าที่กำหนดไว้ คือ 27 คน เนื่องจากร่าง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติเป็นเรื่องสำคัญ และ กกศ. ควรมีส่วนร่วมในคณะกรรมการวิสามัญคณะนี้ด้วย

จากนั้นประธานฯ ขอให้ฝ่ายเลขานุการฯ รายงานรายละเอียดการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาต่อที่ประชุม

กรรมการและเลขานุการฯ (นายรุ่ง แก้วแดง) จึงเสนอต่อที่ประชุมขอนำเรื่องสืบเนื่องเพื่อพิจารณา เรื่องความคืบหน้าของร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ซึ่งจัดไว้ในวาระ 3.2 มานำเสนอก่อน เพื่อให้ต่อเนื่องกับเรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ โดยมีเนื้อหาสาระสรุปได้ดังนี้

กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 4 ได้พิจารณาร่าง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ โดยมีผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย เข้าร่วมชี้แจงทุกครั้ง ทั้งนี้สาระสำคัญของร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติที่ผ่านการพิจารณาจากกรรมการฯ นั้น โดยรวมแล้วยังคงสาระหลักของฉบับที่นำ

เสนอโดยคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการ โดยนำข้อสังเกตของทบวงมหาวิทยาลัยมาร่วมพิจารณาด้วย นอกจากนี้ กรรมการฯ ได้ปรับเรียงหมวด และปรับการเขียนบทบัญญัติให้เป็นร่างที่มีลักษณะทางกฎหมายมากขึ้น

ร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ ที่ผ่านการพิจารณาจากกรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 4 ประกอบด้วยบทบัญญัติ 8 หมวด และบทเฉพาะกาล รวม 62 มาตรา ตามรายละเอียดในเอกสารประกอบการประชุม

นอกจากนี้กรรมการและเลขานุการฯ เสนอเพิ่มเติมว่าหากร่าง พ.ร.บ. นี้ผ่านการพิจารณาจากคณะรัฐมนตรี ในวันอังคารที่ 13 ตุลาคม 2541 ก็อาจนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรได้ทันสมัยประชุมนี้ (21 ตุลาคม 2541) จึงขอความกรุณาประธานฯ ในการประสานงานเพื่อนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ในวันอังคารที่ 13 ตุลาคม 2541 สำหรับการแต่งตั้งกรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ หลังจากนำเสนอร่างต่อสภาผู้แทนราษฎรแล้วนั้น ในเบื้องต้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) ได้หารือกับรองประธานกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) แล้วเห็นว่ากรรมาธิการวิสามัญดังกล่าว ควรมีจำนวนทั้งหมด 45 คน ในจำนวนนี้เป็นสัดส่วนของตัวแทนจากรัฐบาล 9 คน ซึ่งอาจจะประกอบด้วย 1) ประธาน กกศ. 2) รองประธาน กกศ. 3) ศ. สิปปนนท์ เกตุทัต 4) ศ. วิจิตร ศรีสอ้าน 5) เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 6) รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (นายพนม พงษ์ไพบูลย์) 7) รองปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (นายปราโมทย์ โชติมงคล) 8) นายวัลลภ สวรรณดี อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ซึ่งจะเป็นตัวแทนของภาคเอกชน สำหรับท่านสุดท้ายขอให้ กกศ. ช่วยพิจารณาบุคคลที่เหมาะสมเพิ่มเติม

หลังการนำเสนอ ประธานฯ เปิดโอกาสให้กรรมการอภิปรายแสดงความคิดเห็น โดยประธานฯ รับเป็นผู้ประสานงานกับนำเรื่องเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทันในวันอังคารที่ 13 ตุลาคม 2541 สำหรับการเสนอชื่อบุคคลเข้าเป็นกรรมาธิการวิสามัญนั้น ขอให้ กกศ. พิจารณาอย่างรอบคอบและเหมาะสม โดยประธานฯ ขอไม่รับหน้าที่ดังกล่าวเนื่องจากมีภารกิจสำคัญทั้งในฐานะรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ศ. สิปปนนท์ เกตุทัต แสดงความเห็นว่ สาระโดยรวมของร่าง พ.ร.บ. การศึกษาที่ผ่านการพิจารณาจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกานั้น ยังขาดประเด็น

สำคัญๆ 2 เรื่อง คือ 1) การศึกษาตลอดชีวิต 2) ความรู้อันเป็นสากล ซึ่งข้อเสนอนี้
ประธานฯ ขอให้นำไปชี้แจงเพื่อพิจารณาแก้ไขในช่วงการแปรญัตติระหว่างการประชุม
สภาผู้แทนราษฎรวาระที่ 2 ในขั้นตอนการพิจารณาของกรรมาธิการวิสามัญ

ศ. เอกวิทย์ ณ ถลาง แสดงความสนใจเรื่องการหลอมรวมสาระสำคัญของ
ร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติแต่ละฉบับ โดยเฉพาะฉบับของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่ง
ประเด็นนี้รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (นายพนม พงษ์ไพบูลย์) ชี้แจงว่ากระทรวง
ศึกษาธิการให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดการศึกษาที่เน้นเรื่องเกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ
วัฒนธรรม และกีฬา เป็นองค์ประกอบสำคัญ และข้อความดังกล่าวได้ปรากฏอยู่ในร่างที่
ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการกฤษฎีกาเรียบร้อยแล้ว เนื่องจากในระหว่างการ
พิจารณาของกรรมาธิการร่างกฎหมาย คณะที่ 4 นั้น ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีส่วน
ร่วมกันในการชี้แจง หรือเพื่อเสนอเพิ่มเติม/ปรับแก้ รวมถึงการขอความเห็นเพิ่มเติมจาก
ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่าน ทำให้ร่างฉบับที่ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็น
ร่างที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องชี้แจงให้การยอมรับต่อหลักการสำคัญที่ได้บัญญัติไว้

ศ. วิจิตร ศรีสอ้าน แสดงความเห็นเพิ่มเติมว่า หากวุฒิสมาชิกมีส่วนร่วม
ในการพิจารณาร่าง พ.ร.บ. ในขั้นตอนของกรรมาธิการวิสามัญแล้ว กฎหมายมักจะผ่าน
การพิจารณาจากวุฒิสภาได้เร็ว เนื่องจากมีการปรับแก้ตั้งแต่ขั้นตอนแรกก่อนนำเสนอไป
ที่วุฒิสภา

โดยสรุป ขณะนี้ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติผ่านการพิจารณา
จากคณะกรรมการกฤษฎีกาเรียบร้อยแล้ว ในขั้นตอนต่อไป ประธานฯ รับเป็นผู้ประสาน
การนำร่างดังกล่าวเสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีในวันอังคารที่ 13 ตุลาคม 2541 เพื่อ
ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร ให้ทันสมัยประชุมนี้ (21 ตุลาคม
2541)

วาระที่ 2 เรื่องเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ : การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการแห่งชาติ
เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษและคณะอนุกรรมการ
พัฒนาเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษด้านต่าง ๆ

นางสายสุรี จุติกุล กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในฐานะประธานอนุกรรมการ
แห่งชาติเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ เสนอความเป็นมาของการ

ขอแต่งตั้งคณะอนุกรรมการฯ ดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษได้ดำเนินไปอย่างเป็นรูปธรรม สกศ. จึงได้เสนอขอแต่งตั้งคณะอนุกรรมการฯ ดังกล่าว

จากนั้นผู้อำนวยการสำนักพัฒนานโยบายและวางแผนการจัดการศึกษา (นายชินภัทร ภูมิรัตน) รายงานว่า สืบเนื่องจากการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2541 ได้อนุมัติหลักการในร่างแผนพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติการโดยให้ สกศ. เป็นหน่วยประสานการดำเนินงาน นั้น

เพื่อให้มีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ สกศ. จึงขอเสนอแต่งตั้งคณะอนุกรรมการแห่งชาติเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ 1 คณะและคณะอนุกรรมการด้านต่าง ๆ อีก 5 คณะ รวมเป็น 6 คณะ โดยมีองค์ประกอบและหน้าที่ของคณะอนุกรรมการฯ แต่ละคณะตามเอกสารประกอบการประชุมวาระที่ 2 ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. คณะอนุกรรมการแห่งชาติเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ ประกอบด้วย ประธานผู้บริหารระดับสูงของหน่วยปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ผู้เชี่ยวชาญ ประธานของคณะอนุกรรมการแต่ละด้าน และฝ่ายเลขานุการ โดยคณะอนุกรรมการฯ มีหน้าที่ดังนี้

- 1) ดำเนินการให้มีการนำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษสู่การปฏิบัติ รวมทั้งติดตามและประเมินผล
- 2) ให้ความคิดและข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านต่าง ๆ
- 3) รณรงค์และประสานเพื่อให้เกิดเครือข่ายการดำเนินงาน
- 4) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษา ค้นคว้าวิจัย เพื่อสะสมองค์ความรู้
- 5) พิจารณาแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานตามที่เห็นสมควร

2. คณะอนุกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ดนตรี กีฬา ทัศนศิลป์ และศิลปการแสดง รวม 5 คณะ คณะอนุกรรมการฯ แต่ละคณะ ประกอบด้วย ที่ปรึกษา ประธาน ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านและฝ่ายเลขานุการ โดยมีหน้าที่ดังนี้

- 1) จัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษในด้านที่เกี่ยวข้องและดำเนินการเพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามแผน
- 2) พัฒนาตัวบ่งชี้และเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและตรวจสอบความสามารถพิเศษ
- 3) จัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษในด้านที่เกี่ยวข้อง
- 4) ติดตามและประเมินผลแผนปฏิบัติการพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถในด้านที่เกี่ยวข้อง
- 5) พิจารณาแต่งตั้งคณะทำงานตามที่เห็นสมควร

สกศ. จึงขอเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการแห่งชาติเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ 1 คณะและคณะกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษด้านต่าง ๆ 5 คณะ รวมทั้งหมด 6 คณะ เพื่อโปรดพิจารณาให้ความเห็นชอบ

การพิจารณา

ประธานตั้งข้อสังเกตว่า คณะอนุกรรมการฯ ดังกล่าวตั้งขึ้นเพื่อดำเนินงานในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นงานในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.) ส่วนหนึ่งด้วย ดังนั้นจึงมีความเห็นว่า การทำงานของอนุกรรมการฯ ดังกล่าว ควรมีการประสานงานกับ สยช. ด้วย

นางสายสุรี จุติกุล ชี้แจงว่าในการดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชนนั้น สยช. ทำหน้าที่ประสานงานในระดับนโยบาย ไม่ได้ลงลึกไปถึงระดับการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการประสานงานอย่างต่อเนื่องระหว่างคณะอนุกรรมการฯ กับ สยช. จึงขอเสนอให้เพิ่มเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ เป็นอนุกรรมการอีก 1 ท่าน นอกจากนี้ได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่าการเสนอแต่งตั้งคณะอนุกรรมการฯ หลายตำแหน่งนั้น เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมรับทราบ และร่วมปฏิบัติงานเป็นการสร้างเครือข่าย รวมทั้งสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้ที่ทำงานในเรื่องเดียวกัน

รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับคณะอนุกรรมการฯ ด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ว่า ความถนัดและความสามารถด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์นั้น โดยแท้ที่จริงมีพื้นฐานที่มีความแตกต่างกัน แต่แนวคิดทั้งสองด้านเป็น

พื้นฐานของการพัฒนาซึ่งกันและกัน ดังนั้นจึงมีความเห็นว่าควรมีคณะกรรมการฯ ในด้านทั้งสองนี้แยกจากกัน

จากข้อสังเกตนี้ นางสาวสุรี จุติกุล เสนอว่า เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ขอให้ กกค. ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งคณะกรรมการฯ แต่ละคณะดังกล่าวนี้ไปก่อน ต่อเมื่อมีการดำเนินงานไประยะหนึ่งแล้ว มีความ จำเป็นต้องแยกกันในการดำเนินงานก็สามารถทำได้ในภายหลัง นอกจากนี้ ยังขอเสนอให้เพิ่มเติมชื่อรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการฯ (นายพนม พงษ์ไพบูลย์) เป็นที่ปรึกษาใน คณะกรรมการฯ ด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ด้วย

ประธานกล่าวสรุปว่า จากการอภิปราย ที่ประชุมเห็นชอบให้แต่งตั้งคณะกรรมการฯ ตามที่ กกค. เสนอ แต่ขอให้เพิ่มเติมเลขาธิการหรือรองเลขาธิการ สยช. และรายชื่ออื่นในคณะกรรมการฯ ตามข้อเสนอของที่ประชุมด้วย

มติ

ที่ประชุมมีมติเห็นชอบการแต่งตั้งคณะกรรมการแห่งชาติเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษและคณะกรรมการด้านต่าง ๆ ทั้ง 6 คณะ โดยให้เพิ่มเติมเลขาธิการหรือรองเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ เป็นอนุกรรมการ ในคณะกรรมการฯ แต่ละคณะตามความเหมาะสม และเพิ่มเติมชื่อรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (นายพนม พงษ์ไพบูลย์) เป็นที่ปรึกษาใน คณะกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ ด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

วาระที่ 3 เรื่องเพื่อพิจารณา :

3.1 นโยบายและแนวทางดำเนินการศึกษาระดับพื้นฐาน 12 ปี

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานโยบายและวางแผนการจัดการศึกษา (นายชินภัทร ภูมิรัตน) รายงานว่าการจัดทำนโยบายและแนวทางดำเนินการศึกษาระดับพื้นฐาน 12 ปี เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และหลักการการศึกษาที่สำคัญคือ การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาสำหรับคนทั้งมวล (education for all) สังคมทั้งมวลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (all for education) และเป็นการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต (lifelong education) ซึ่งหมายความว่ากลุ่มเป้าหมาย

ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่จำกัดเฉพาะประชากรในวัยเรียนเท่านั้น แต่หมายรวมถึงบุคคลทั่วไปที่ยังไม่จบการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กำหนดด้วย

การดำเนินงานเพื่อจัดทำร่างนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีดังกล่าว ได้มีการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยและต่างประเทศ การจัดทำประมาณการจำนวนนักเรียนและค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิเคราะห์ทางเลือกและเปรียบเทียบข้อดี-ข้อเสีย การจัดการสัมมนา การจัดทำประชาพิจารณ์ และการสำรวจประชามติเพื่อหาข้อสรุปในเรื่องนี้

ผลจากการศึกษาโดยวิธีการต่าง ๆ ข้างต้นแสดงว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ควรเริ่มตั้งแต่การศึกษาระดับประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งรวมทั้งสายสามัญและสายอาชีพ สำหรับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาซึ่งเป็นการให้การศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมนั้น รัฐยังคงต้องให้ความสำคัญโดยการส่งเสริมให้ชุมชนและสถาบัน/องค์กรในท้องถิ่น พ่อแม่/ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับนี้ให้มากขึ้น

จากผลการศึกษาดังกล่าว สกศ. จึงได้จัดทำนโยบายและแนวทางดำเนินการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี โดยจัดทำประมาณการจำนวนนักเรียนซึ่งจำแนกเป็นผู้เรียนที่อยู่ในวัยเรียน (6-17 ปี) และผู้เรียนที่อยู่ในวัยกำลังแรงงาน (18 ปีขึ้นไป) และประมาณการค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา ซึ่งการศึกษาครั้งนี้คำนึงถึงค่าใช้จ่าย 4 ประเภท คือ ค่าใช้จ่ายภาครัฐสำหรับการจัดการศึกษา ค่าใช้จ่ายพื้นฐานที่รัฐจัดสรรให้กับผู้เรียนในโรงเรียนของรัฐทุกคน ค่าใช้จ่ายสำหรับผู้เรียนในโรงเรียนเอกชนและค่าใช้จ่ายสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษสืบเนื่องมาจากปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้ การประมาณการดังกล่าวเป็นประมาณการในช่วงระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2541-2545)

ผลการประมาณการมีดังนี้

1) ประมาณการเป้าหมายนักเรียน ระหว่างปี 2541-2545 พบว่า ประชากรที่อยู่ในวัยเรียน จะเพิ่มขึ้นจาก 10.7 ล้านคน ในปี 2541 เป็น 11.1 ล้านคนในปี 2545 และผู้เรียนที่อยู่ในวัยแรงงานจะเพิ่มจาก 2.2 ล้านคน ในปี 2541 เป็น 2.5 ล้านคนในปี 2545

ในภาพรวมจำนวนผู้เรียนที่รับบริการการศึกษาจะเพิ่มขึ้นจาก 13.0 ล้านคนในปี 2541 เป็น 13.7 ล้านคนในปี 2545 และหากในปี 2545 สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่ประมาณการไว้ จะมีผลให้อัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรทุกกลุ่มอายุเพิ่มขึ้นทุกระดับการศึกษา กล่าวคือ ระดับก่อนประถมศึกษาเพิ่มจากร้อยละ 90 เป็น

ร้อยละ 95 ระดับประถมศึกษาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 90 เป็น ร้อยละ 92 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 78 เป็น ร้อยละ 85 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 56 เป็นร้อยละ 75

2) การประมาณการค่าใช้จ่าย พบว่า ค่าใช้จ่ายของประชากรที่อยู่ในวัยเรียนอายุ 6-17 ปี เพิ่มจาก 101,638 ล้านบาท ในปี 2541 เป็น 117,435 ล้านบาท ในปี 2545 และประชากรที่อยู่ในวัยกำลังแรงงานอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นจาก 1,392 ล้านบาท ในปี 2541 เป็น 2,539 ล้านบาท ในปี 2545 เมื่อรวมทั้งสองกลุ่ม ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นจาก 103,030 ล้านบาท ในปี 2541 เป็น 119,974 ล้านบาท ในปี 2545

กล่าวโดยสรุปนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี มีสาระสำคัญดังนี้

1) การศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี คือ การศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมทั้งสายสามัญและสายอาชีพ

2) ค่าใช้จ่ายพื้นฐานที่รัฐควรจัดสรรให้สำหรับผู้เรียนทุกคน คือค่าเล่าเรียน และค่าอุปกรณ์การเรียน สำหรับค่าใช้จ่ายพิเศษ คือ ค่าหนังสือ อาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) ค่าเครื่องแบบ และค่าพาหนะ เป็นค่าใช้จ่ายที่รัฐจัดสรรให้กับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ

สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี มีดังนี้

1) รัฐควรจัดสรรงบประมาณในรูปของบัตรอุดหนุนการศึกษาให้กับผู้เรียนทุกคน

2) กลุ่มผู้เรียนที่ไม่สามารถเข้าเรียนในระบบโรงเรียนปกติ รัฐต้องสนับสนุนให้ชุมชน สถาบัน/องค์กร มูลนิธิ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3) รัฐควรจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับประชากรผู้ที่ยังไม่กำลังแรงงานในรูปแบบที่หลากหลาย และให้มีการเทียบโอนหน่วยการเรียนรู้ได้

สกศ. จึงขอเสนอเพื่อโปรดพิจารณาดังนี้

1) ให้ความเห็นชอบการกำหนดให้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี เป็นการศึกษาที่เริ่มตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งรวมทั้งสายสามัญและสายอาชีพ

2) ให้ความเห็นชอบเรื่องค่าใช้จ่ายที่รัฐไม่เก็บจากผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายพื้นฐาน (ค่าเล่าเรียนและค่าอุปกรณ์การเรียน) และค่าใช้จ่ายพิเศษ (ค่านั่งสือ ค่าอาหารกลางวัน ค่าเครื่องแบบ ฯลฯ)

3) ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน 12 ปี

นอกจากเรื่องข้อเสนอเพื่อพิจารณาดังกล่าวแล้ว สกศ. ยังมีประเด็นปรึกษาหารือเพิ่มเติม เรื่องการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งไม่ได้ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตราที่ 43 ดังนี้

1) กำหนดให้การศึกษาภาคบังคับยังคงเป็น 6 ปี ตามพระราชบัญญัติ ประถมศึกษา พ.ศ. 2523 คือ ระดับประถมศึกษา (ป.1 - ป.6) ส่วนการศึกษาอีก 6 ปี คือ ระดับมัธยมศึกษา (ม.1 - ม.6) ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ เป็นการศึกษาขั้น พื้นฐานที่ รัฐจัดให้โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

2) กำหนดให้การศึกษาภาคบังคับเพิ่มเป็น 9 ปี คือ ระดับประถมศึกษา (ป.1 - ป.6) และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - ม.3) ส่วนการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย อีก 3 ปี ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐจัดให้ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

การพิจารณา

กรรมการได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นต่อนโยบายและแนวทางการ ดำเนินงานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี สรุปได้ ดังนี้

ศ. สุมณ อมรวิวัฒน์ ให้ความเห็นชอบกับการกำหนดให้การศึกษาขั้น พื้นฐาน 12 ปี เป็นการศึกษาที่เริ่มตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย โดยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

1) การศึกษาเรื่องค่าใช้จ่ายพิเศษ ซึ่งรวมค่านั่งสือ ค่าอาหารกลางวัน ค่าอาหารเสริม ฯลฯ นั้น ควรระบุให้ชัดเจนว่าผู้มีความต้องการพิเศษดังกล่าวเป็นบุคคล กลุ่มใด เพื่อมิให้เป็นปัญหาในขั้นตอนการปฏิบัติ

2) การพัฒนาเด็กตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงอายุ 6 ปี เป็นช่วงเวลาสำคัญสำหรับ พัฒนาการทางสมองของบุคคล เพื่อเตรียมสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นจึงมีความ เห็นว่า นโยบายและแนวทางในการจัดการศึกษาควรระบุให้ชัดเจนว่ารัฐจะต้องรับผิดชอบ การพัฒนาเด็กในวัยนี้ โดย สกศ. ประสานความร่วมมือกับกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เป็นต้น

ในการดำเนินการดังกล่าว อาจใช้วิธีกำหนดให้โรงงานอุตสาหกรรมหรือองค์กรต่าง ๆ จัดศูนย์พัฒนาเด็กสำหรับดูแลบุตรหลานในวัยก่อนประถมศึกษาของลูกจ้าง/คนงาน เป็นต้น

ศ. วิจิตร ศรีสอาน แสดงความเห็นชอบกับแนวคิดวิเคราะห์เรื่อง การไม่เก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งได้นำเสนอในตอนต้น และมีความเห็นและข้อสังเกตเพิ่มเติมดังนี้

1) มีความเห็นสอดคล้องกับ ศ. สุมณ อมรวิวัฒน์ ว่าพัฒนาการในวัยเด็กปฐมวัยนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ประกอบกับสภาพวิกฤติของครอบครัวไทย ซึ่งนับวันจะก่อให้เกิดปัญหาการเลี้ยงดูเด็กเหล่านี้มากขึ้น ดังนั้น การศึกษาเรื่องค่าใช้จ่ายจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยด้วย

2) ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องการความชัดเจน สืบเนื่องจากบทบัญญัติ ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 43 คือ ประเด็นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของภาคเอกชน ซึ่งถ้าหากพิจารณาเฉพาะมาตรา 43 อาจจะมีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของภาคเอกชนที่จัดอยู่แล้ว และถึงแม้ว่าจะมีบทบัญญัติในมาตราอื่นที่ระบุถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคเอกชน แต่เมื่อพิจารณานโยบายของรัฐขณะนี้ยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องนี้เท่าที่ควร

3) การกำหนดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น มีข้อสังเกตว่าหากการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายถูกกำหนดให้เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาจทำให้การศึกษาระดับนี้มีลักษณะของการเลื่อนชั้นอัตโนมัติ (automatic promotion) ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องคุณภาพของผู้เรียน อันเป็นจุดเชื่อมต่อที่สำคัญต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังนั้นจึงมีความเห็นว่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น ควรให้ผู้เรียนเป็นผู้เลือกเรียนตามความต้องการของตน เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการพัฒนาตนเองเข้าสู่วิชาชีพในอนาคต

อย่างไรก็ตาม หากแนวคิดโดยรวมเห็นว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานควรกำหนดถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สิ่งสำคัญที่ควรระบุไว้ให้ชัดเจน คือ วัตถุประสงค์ของการ

จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น มีลักษณะเอนกประสงค์คือ 1) เป็นการเตรียมคนไปสู่การประกอบอาชีพในอนาคต 2) เป็นการเตรียมคนเพื่อการศึกษาต่อ

ศ. เอกวิทย์ ณ ถลาง มีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะดังนี้

1) สืบเนื่องจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา 43 นั้น ในข้อความที่ระบุว่า รัฐต้องจัดการศึกษาให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายนั้น มีข้อสังเกตว่า หากรัฐไม่สามารถดำเนินการได้ ประชาชนมีสิทธิฟ้องร้องใช้หรือไม่

2) ประมาณการค่าใช้จ่ายที่ได้จัดทำขึ้นค่อนข้างสมเหตุผล อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพนั้นจำเป็นต้องมีการลงทุนสูง ดังนั้นหากกำหนดให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งรวมถึงสายอาชีพด้วยนั้น ประมาณการที่ทำได้ว่าจะไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง

3) มีความเห็นสอดคล้องกับ ศ.วิจิตร ศรีสอ้าน เรื่องการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีว่า ควรจะเป็นการศึกษาเริ่มตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษามากกว่าจะขยายไปสู่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากขณะนี้สังคมมีปัญหาเรื่องเด็กถูกทอดทิ้งมาก ซึ่งรัฐควรเข้ามาจัดการดูแลเด็กกลุ่มนี้อย่างจริงจัง สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น ควรให้โอกาสผู้เรียนเป็นผู้เลือก จึงเสนอว่าควรจะมีการทบทวนยุทธศาสตร์การดำเนินการที่เหมาะสมในเรื่องนี้อีกครั้งหนึ่ง

นางสายสุรี จุติกุล เสนอข้อสังเกตหลายประการดังนี้

1) เห็นชอบกับการกำหนดให้ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากมีความเห็นว่าเด็กปฐมวัยนั้นควรเป็นหน้าที่ของชุมชน ประชาชน และองค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) ของแต่ละพื้นที่เป็นผู้ดูแล และเด็กกลุ่มนี้ ยังไม่มีความพร้อมที่จะรับการศึกษาในระบบโรงเรียน (formal education)

2) หน่วยงาน/องค์กรที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งชุมชนและองค์กรชุมชน เป็นต้น ซึ่งจะต้องจัดในลักษณะการศึกษานอกระบบโรงเรียน (informal education) หรือตาม อริยาบัย (nonformal education) มากกว่าการจัดในรูปแบบของการศึกษาในระบบโรงเรียน

3) มีความเห็นว่าควรขยายการศึกษาภาคบังคับเป็น 9 ปี เนื่องจากขณะนี้ร้อยละ 53 ของประเทศทั่วโลกจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี สำหรับประเทศไทยขณะนี้

ร้อยละ 74 ของประชากรกลุ่มอายุ 13-15 ปี เข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่แล้ว ดังนั้นการกำหนดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี จะเป็นเหตุผลสำคัญที่กำหนดให้รัฐต้องเป็นผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก

4) เรื่องของบัตรอุดหนุนการศึกษานั้น รัฐไม่จำเป็นต้องให้กับทุกคน เนื่องจากความจำกัดของงบประมาณและเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือจากรัฐมีเป็นจำนวนมาก แนวทางที่รัฐสามารถทำได้คือ จัดลำดับความสำคัญในการให้ความช่วยเหลือ โดยยกเว้นความช่วยเหลือสำหรับเด็กกลุ่มที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจดี

5) ควรมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนที่อยู่ในวัยแรงงานและแผนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นการเฉพาะ

6) การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรคำนึงถึงเด็กอีก 2 ประเภท คือ เด็กที่ออกจากระบบโรงเรียนกลางคัน และเด็กกลุ่มที่ครอบครัวประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ ทำให้ไม่สามารถเข้าเรียนในระบบโรงเรียนได้ ทั้งนี้รัฐจำเป็นต้องมีแนวทางชัดเจนในการดำเนินการสำหรับเด็กเหล่านี้ โดย สกศ. อาจร่วมกับกรมการพัฒนาชุมชนดำเนินการในเรื่องของเด็กปฐมวัยและร่วมกับกรมการพัฒนาฝีมือแรงงานดำเนินการในส่วนของเด็กในวัยแรงงาน

7) หากที่ประชุมเห็นชอบกับความเห็นเรื่องบัตรอุดหนุน ซึ่งไม่จำเป็นต้องช่วยเหลือเด็กทุกคนตามความเห็นที่เสนอไว้ข้างต้น และเห็นชอบกับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี สกศ. อาจจะต้องประมาณการเรื่องงบประมาณ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ของการดำเนินการเรื่องนี้ต่อไป

รองประธาน ฯ (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) อภิปรายในประเด็นที่สืบเนื่องกับกรรมการท่านอื่นดังนี้

1) แม้ว่าร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจะระบุให้การศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี หมายถึงการศึกษาดังแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ประเด็นที่กรรมการหลายท่านได้อภิปรายเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยก็เป็นประเด็นสำคัญและขณะนี้ เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมในการดำเนินการในเรื่องนี้อย่างจริงจัง ซึ่งหมายถึงรัฐต้องจัดทำแผนงานที่เป็นรูปธรรมชัดเจนในการสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชนและองค์กรเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดการดูแลเด็กปฐมวัย ทั้งนี้ แผนงานดังกล่าวต้องครอบคลุมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงาน ได้แก่ กระทรวง

ศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

ดังนั้น หาก กกศ. ให้ความเห็นชอบกับการกำหนดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี เริ่มตั้งแต่ประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย จำเป็นต้องมีข้อเสนอเกี่ยวกับการดำเนินการเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัยและการสนับสนุนให้ครอบครัว ชุมชน และองค์กรเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดการดูแลเด็กเหล่านี้ควบคู่ไปด้วย

2) ตามที่ ศ. เอกวิทย์ ณ ถลาง ได้ยกปัญหาของบทบัญญัติของ มาตรา 43 ซึ่งระบุว่า รัฐต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ให้ทั่วถึง มีคุณภาพและไม่เก็บค่าใช้จ่าย เนื่องจากมาตราดังกล่าวระบุไว้ในหมวดสิทธิ เสรีภาพ ดังนั้นหากรัฐมีนโยบายในการดำเนินการอย่างไร ต้องปฏิบัติต่อประชาชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง ไม่เลือกว่าบุคคลเหล่านั้นจะเป็นผู้มีฐานะดีหรือยากจน และหากมีผู้ใดต้องเสียค่าใช้จ่ายในการศึกษาขั้นพื้นฐาน และขอทวงสิทธิการไม่เสียค่าใช้จ่ายดังกล่าวจากรัฐ สิ่งที่รัฐต้องดำเนินการคือ พิสูจน์ว่าเป็นความสมัครใจของผู้เรียนเองที่ยอมเสียค่าใช้จ่ายดังกล่าว พร้อมกับต้องพิสูจน์ให้ได้ว่ารัฐได้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และเป็นธรรมแล้ว ปัญหาดังกล่าวจึงจะไม่เกิดขึ้น

นอกจากประเด็นสิทธิ เสรีภาพแล้ว บทบัญญัติมาตรา 43 ยังมีประเด็นไม่ชัดเจนเรื่องการเก็บค่าใช้จ่ายของโรงเรียนเอกชนอีกด้วย รัฐต้องมีแนวทางที่ชัดเจนในการดำเนินการดังกล่าวเช่นเดียวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

3) เห็นด้วยกับการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี โดยมีความเห็นสอดคล้องกับ ศ.วิจิตร ศรีสอ้าน ว่า การขยายการศึกษาภาคบังคับ 12 ปี จะมีผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นอย่างมาก นอกจากนี้มีเหตุผลสนับสนุนคือ 1) การศึกษาภาคบังคับ 9 ปี เป็นการศึกษาขั้นต่ำที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคนในอนาคต 2) ในระหว่างอายุ 12-15 ปี เด็กยังไม่พร้อมที่จะจัดวางอนาคตของตนเองได้เมื่อเทียบกับบุคคลที่อายุ 15 ปีขึ้นไป และ 3) การจัดการศึกษาให้บุคคลจนกระทั่งถึงอายุ 15 ปี อาจเป็นการช่วยแก้ปัญหาสังคมบางเรื่อง เช่น ปัญหาแรงงาน และปัญหาเรื่องโสเภณีเด็กให้บรรเทาความวิกฤติลงได้

โดยสรุปข้อเสนอที่ สกศ. นำเสนอเพื่อพิจารณานั้น ที่ประชุมคงให้ความเห็นชอบได้ สำหรับประเด็นการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี กระทรวงศึกษาธิการ คงต้องทำการ

แก้ไขพระราชบัญญัติการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2523 เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดข้างต้น นอกจากนี้ รัฐจำเป็นต้องมีแผนและแนวทางที่ชัดเจนสำหรับเด็กปฐมวัยและบทบาทของโรงเรียนเอกชน โดยรัฐต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่ดำเนินการให้ชัดเจน รวมถึงกรอบระยะเวลาดำเนินการและรูปแบบการสนับสนุนด้วย

4) ประเมินการค่าใช้จ่ายที่นำเสนอไว้ค่อนข้างต่ำกว่าที่เป็นจริง จึงจำเป็นต้องมีการพิจารณาเพื่อการเตรียมการอย่างเร่งด่วน

รองผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ (นายพุลทรัพย์ ปิยะอนันต์) ให้ข้อเสนอว่า กลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ในการประมาณการค่าใช้จ่ายขั้นพื้นฐานนั้น ให้ประมาณการค่าใช้จ่ายโดยเน้นประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาเป็นหลัก รวมถึงกลยุทธ์ในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามที่กรรมการหลายท่านได้อภิปรายแล้วในช่วงต้น

รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวชี้แจงถึงการดำเนินการของกระทรวงศึกษาธิการในเรื่องกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการในเรื่องนี้โดยแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ซึ่งมี ศ.นพ.เกษม วัฒนชัย เป็นประธาน และขณะนี้ได้จัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์และมาตรการที่จะทำให้บุคคลทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี เสร็จเรียบร้อยแล้ว

สาระสำคัญในเอกสารดังกล่าวระบุให้การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การศึกษาระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพดี จำเป็นต้องเริ่มจากการพัฒนาการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งในการดำเนินการจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและ อบต. ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินงานตามกลยุทธ์ดังกล่าวแล้ว โดยชะลอและปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนของรัฐจากเดิมที่เคยจัดไว้ 3 ปี ให้เหลือ 2 ปี เพื่อส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีส่วนในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น ต่อจากนั้นจึงเน้นโอกาสของผู้เรียนในการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต่อไป

สำหรับการไม่เก็บค่าใช้จ่ายนั้นมีแนวคิดเช่นเดียวกับ สกศ. คือ ค่าใช้จ่ายดังกล่าวหมายถึง ค่าบำรุงการศึกษา ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายพื้นฐานที่คำนวณจากข้อมูลพื้นฐาน

ของภาครัฐ และการอุดหนุนค่าใช้จ่ายดังกล่าวจะต้องอุดหนุนให้บุคคล ทุกคนไม่ว่าจะเลือกเรียนในโรงเรียนของรัฐหรือเอกชน ส่วนค่าใช้จ่ายที่นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายพื้นฐาน ผู้เรียนควรต้องเป็นผู้รับผิดชอบเอง

ประมาณการค่าใช้จ่ายและจำนวนผู้เรียนของกระทรวงศึกษาธิการค่อนข้างสูงกว่าการประมาณการที่ สกศ. ทำไว้ เนื่องจากใช้ฐานข้อมูลการคำนวณที่แตกต่างกัน

โดยสรุปแนวคิดเรื่อง การดำเนินงานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาค่อนข้างสอดคล้องกับ สกศ.

ผู้แทนปลัดกระทรวงสาธารณสุข (นพ.อำพล จินดาวัฒนะ) ให้ความเห็นว่า

1) หาก กกศ. มีความเห็นตรงกันเรื่องความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สิ่งที่ต้องดำเนินการต่อไปคือการจัดตั้งกลไกการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเด็กเหล่านี้ เพื่อให้เกิดรูปธรรมการดำเนินงานที่ชัดเจน

2) กลยุทธ์ในการดำเนินงาน ต้องเกิดจากความร่วมมือกันทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ

3) เรื่องงบประมาณนั้น ต้องกำหนดสัดส่วนความช่วยเหลือระหว่างภาครัฐและหน่วยงาน/ องค์กรที่มีส่วนร่วมอย่างชัดเจน

การกำหนดค่าใช้จ่ายที่เรียกว่าค่าใช้จ่ายพื้นฐานต้องชัดเจน และขึ้นอยู่กับหลักการความเท่าเทียมกันระหว่างบุคคลทุกกลุ่ม จึงจะไม่ทำให้เกิดการฟ้องร้องได้ และหากมีความจำเป็นก็ต้องสนับสนุนค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมสำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษด้วย โดยจะต้องพิจารณารายละเอียดของค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่นำมาคำนวณให้ชัดเจนกว่านี้

4) เห็นด้วยกับการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี

รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (นายณรงค์ นิตยาพร) ตั้งข้อสังเกตดังนี้

1) การที่รัฐสนับสนุนให้การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเป็นการจัดโดยชุมชนหรือองค์กรชุมชนนั้นเป็นหลักการที่ดี แต่ในทางปฏิบัติคงต้องมีระยะเวลา

เตรียมการพอสมควร และสืบเนื่องจากแนวคิดดังกล่าวมีประเด็นคำถามว่า การกำหนด การศึกษาภาคบังคับเป็น 9 ปีนั้น ได้คำนึงถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและผู้พิการหรือไม่

2) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีโดยไม่เก็บค่าใช้จ่า่ย หากเป็นไปตาม แนวคิดที่ได้อภิปรายไปแล้ว คือ กำหนดถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ย่อมมีผลกระทบต่อ การจัดการศึกษาของเอกชนที่ดำเนินการอยู่อย่างแน่นนอน ดังนั้นวิธีการปฏิบัติในเรื่องนี้ ควรมีความระมัดระวังและมีหลักการที่ชัดเจน

อย่างไรก็ตามเรื่องความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ นั้น ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (นายประสิทธิ์ ดำรงชัย) มีความเห็นว่า หลักการของมาตรา 43 เป็นสิ่งที่ดี การปฏิรูปการศึกษาแม้ว่าจะมีอุปสรรคก็คงต้องดำเนินการไปให้ประสบความสำเร็จ ซึ่ง แนวคิดนี้สอดคล้องกับ ศ. เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสวีธรรม ที่แสดงความคิดเห็นว่า การ ปฏิรูปการศึกษานั้นจะต้องทำให้ประสบความสำเร็จได้อย่างแน่นนอน

ศ. เดช บุญ-หลง มีความเห็นสอดคล้องกับนายณรงค์ นิตยาพร ในส่วนที่ เกี่ยวกับวิธีการในทางปฏิบัติตามที่ระบุไว้ โดยเฉพาะในเรื่องของงบประมาณที่จะนำมาใช้ ตามแนวคิดดังกล่าว นั้นค่อนข้างเป็นปัญหาสำหรับรัฐบาลในสภาวะวิกฤติขณะนี้ รวมถึง แนวคิดการสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งรัฐจะต้องจัดสรร งบประมาณเพิ่มเติมให้ด้วย นอกจากนี้มีข้อสังเกตเพิ่มเติมในเรื่องการจัดการศึกษา ภาคบังคับว่าเป็นนโยบายที่ดี แต่อาจจะไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของประเทศ ขณะนี้ เนื่องจากครอบครัวในชนบทต้องการให้บุตรหลานช่วยในการประกอบอาชีพมากกว่า การสนับสนุนให้ได้รับการศึกษา จึงต้องพิจารณาดำเนินการอย่างรอบคอบ ในกรณี นี้รองผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าสิ่งที่สำคัญคือ การ พัฒนาความเป็นอยู่หรือเพิ่มรายได้ของภาคเกษตรให้สูงขึ้น โดยเน้นเศรษฐกิจชุมชนแบบ พึ่งตนเองให้คนมีรายได้พออยู่พอกิน จากนั้นประชาชนจึงจะสนใจเรื่องการส่งบุตรหลาน เข้ารับการศึกษา

รองประธานฯ เสนอประเด็นสืบเนื่องกับการอภิปรายถึงผลกระทบที่จะเกิด กับการจัดการศึกษาของภาคเอกชนว่า ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาตามบทบัญญัติ มาตรา 43 นั้น อาจทำได้โดยรัฐใช้วิธีการกำหนดที่ตั้งสถานศึกษา (school mapping) ให้ ชัดเจนว่า ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น พื้นที่ใดมีสถานศึกษาของรัฐและเอกชน

จำนวนเท่าใด ซึ่งจะมีผลให้การลงทุนของภาครัฐไม่สูญเปล่าและซ้ำซ้อนกับที่มีอยู่แล้ว รวมทั้งภาคเอกชนเองก็จะมองเห็นแนวทางการจัดการศึกษาที่ชัดเจนขึ้นด้วย

จากการอภิปราย ประธานกล่าวโดยสรุปว่า โดยภาพรวมที่ประชุมเห็นชอบในการกำหนดให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งสายสามัญและอาชีพ และเห็นชอบการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ซึ่งการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขร่างพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523 กระทรวงศึกษาธิการจะเป็นผู้ดำเนินการ นอกจากนี้กรรมการยังมีความเห็นเพิ่มเติมว่าการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยและบุคคลในวัยแรงงาน รัฐต้องมีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน

มติ

ที่ประชุมมีมติดังนี้

1. ให้ความเห็นชอบนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่ครอบคลุมการศึกษาดังแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

1.1 ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม จัดทำนโยบายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนสำหรับเด็กปฐมวัย (อายุ 0-5 ปี) โดยเน้นการสนับสนุนให้ชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับนี้

1.2 ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องข้างต้น จัดทำแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี สำหรับกลุ่มบุคคลในวัยแรงงาน (อายุ 15 ปีขึ้นไป) เด็กพิการ และเด็กด้อยโอกาส

1.3 ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดบทบาทในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาเอกชนให้ชัดเจน โดยให้นายทุนศาสตร์กำหนดที่ตั้งสถานศึกษา (school mapping) มาใช้ให้เป็นประโยชน์

2. ให้ความเห็นชอบการขยายการศึกษาภาคบังคับเป็น 9 ปี โดยมอบให้กระทรวงศึกษาธิการจะเป็นผู้ดำเนินการเรื่องการแก้ไขพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523 เพื่อให้ สอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าวต่อไป

✓ 3. ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ศึกษารายละเอียดและจัดทำประมาณการค่าใช้จ่ายพื้นฐานและค่าใช้จ่ายพิเศษให้สมบูรณ์ ทั้งนี้ต้องระบุรายละเอียดของค่าใช้จ่ายพิเศษและบุคคลที่มีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายพิเศษดังกล่าวให้ชัดเจนด้วย

4. ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ นำหลักการในเรื่องการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ค่าใช้จ่ายที่รัฐไม่เก็บจากผู้เรียน และการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ดังกล่าวข้างต้นเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ พร้อมทั้งขอเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาและมีมติให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) แผนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการและเด็กด้อยโอกาส แผนการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลในวัยแรงงาน และแนวทาง/มาตรการของรัฐในการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชน เพื่อให้การดำเนินงานเรื่องการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีครอบคลุมประชากรทุกกลุ่มเป้าหมาย

3.2 (ร่าง) นโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา

ผู้อำนวยการสถาบันแห่งชาติว่าด้วยภูมิปัญญาและการศึกษาไทย (นายฉันทสาร ลือจิต) ได้นำเสนอเรื่อง การจัดทำ (ร่าง) นโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

การจัดทำ (ร่าง) นโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา เกิดจากเหตุผลที่ว่าขณะนี้ประเทศไทยกำลังประสบภาวะวิกฤติทางปัญญา สืบเนื่องจากการขาดแคลนผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาไทย ผู้คนส่วนใหญ่ละเลย ละทิ้ง ไม่สนใจศึกษาเรื่องภูมิปัญญาไทย การจัดการศึกษาในปัจจุบันจัดแบบขาดดุลทางภูมิปัญญา ขาดการสร้างเสริมองค์ความรู้ภูมิปัญญาไทยอย่างต่อเนื่อง และโดยเฉพาะในปัจจุบันนี้ขาดนโยบายในการส่งเสริมด้านภูมิปัญญาไทย

จากการศึกษาเอกสารและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ รวมทั้งการสัมภาษณ์และการจัดประชุมสัมมนาระดมความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สกศ. จึงได้จัดทำร่างนโยบายและแผนการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา ซึ่งมีสาระสรุปได้ดังนี้

1. เสริมสร้างระบบคุณค่าและศักยภาพของภูมิปัญญาไทยให้เป็นพลังในการขับเคลื่อนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม
2. นำภูมิปัญญาไทยเข้าสู่ระบบการศึกษาของชาติ ตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
3. ยกย่องและเชิดชูเกียรติ “ครูภูมิปัญญาไทย” และสนับสนุนให้มีบทบาทหน้าที่ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทุกระดับและทุกระบบ
4. สนับสนุนการศึกษาวิจัยด้านภูมิปัญญาไทย
5. พัฒนากลไกการบริหารและการจัดการ เน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมและเอื้อต่อการส่งเสริมเครือข่ายภูมิปัญญาไทยในระดับท้องถิ่น ชาติ นานาชาติ โดยมีนโยบายในการดำเนินงาน 4 ด้านดังนี้ 1) การส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา 2) การยกย่องครูภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา 3) การส่งเสริมการวิจัยภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา และ 4) การบริหารและการจัดการด้านภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา

รายละเอียดของนโยบายและแผนการดำเนินงานปรากฏในเอกสารประกอบการประชุมวาระที่ 3.2

จากการจัดทำ (ร่าง) นโยบายดังกล่าว สกศ. ขอเสนอต่อคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และให้นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

การพิจารณา

ประธานเสนอว่าควรเลื่อนการพิจารณาเรื่องนี้ไปในการประชุมครั้งต่อไป เนื่องจากเป็นเรื่องสำคัญ ที่ต้องใช้เวลาในการพิจารณาให้ความเห็นชอบโดยละเอียด รอบคอบก่อนการนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

เลิกประชุมเวลา 12.05 น.

นางเพ็ญพรรณ จิตตะเสนีย์

นางสาวสายวรุณ บุญคง

นางสาววาสนา อธิรัตน์ปัญญา

ผู้บันทึกรายงานการประชุม

นางนงราม เศรษฐพานิช

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ผู้ช่วยเลขานุการ

สรุปสาระสำคัญของนโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี

ความเป็นมา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 ได้กำหนดไว้ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และกำหนดไว้ด้วยว่า การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน

กระทรวงศึกษาธิการตระหนักดี ถึงความสำคัญและความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้จัดทำนโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ฉบับนี้ขึ้น โดยมีสาระสำคัญดังนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานมีพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมเหมาะสมกับวัย มีความรู้คู่คุณธรรมที่จะดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นสุข บนพื้นฐานความเป็นไทยอย่างมีศักดิ์ศรีและภาคภูมิใจ สามารถพึ่งตนเอง มีทักษะที่จะแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีทักษะเบื้องต้นในการประกอบอาชีพ มีวิสัยทัศน์อันกว้างไกลพอที่จะรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมโลก มีจิตสำนึกที่ถูกต้องทางการเมือง การปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีความมุ่งมั่นในการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมไทย และภูมิปัญญาของไทย

นโยบาย

รัฐจะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีอย่างทั่วถึงให้กับทุกคนอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ด้วยหลักการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน และการใช้นวัตกรรม ตลอดจนรูปแบบที่หลากหลายให้สอดคล้องกับสภาพความแตกต่างของบุคคล และความแตกต่างของท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี หมายถึง การจัดการศึกษาดังแต่ประถมศึกษา ถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ

ในระยะแรก เนื่องจากสภาพโครงสร้างทางสุขภาพของเยาวชนไทยโดยทั่วไป ยังต่ำกว่ามาตรฐาน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงรวมการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาอยู่ด้วย ทั้งนี้เพื่อบูรณาการพัฒนาด้านสุขภาพของเยาวชนไทยให้สูงขึ้น และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย

ระยะต่อไป เมื่อการพัฒนาด้านสุขภาพของเยาวชนไทยมีมาตรฐานสูงขึ้นแล้ว ประกอบกับเมื่อเศรษฐกิจของผู้ปกครองและชุมชนโดยรวมดีขึ้น รัฐจึงมอบการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ปกครอง และชุมชน โดยรัฐจะมุ่งเน้นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ โดยวิธีการทางนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่หลากหลาย ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนให้เหมาะสมกับความแตกต่างของพื้นที่และกลุ่มคน

มาตรการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี บรรลุวัตถุประสงค์ และนโยบาย ดังที่กำหนดไว้ จำเป็นต้องวิเคราะห์และใช้มาตรการที่มีประสิทธิภาพ และมีความเป็นไปได้ในสถานการณ์ปัจจุบัน มาตรการที่กำหนดไว้ต่อไปนี้ ส่วนหนึ่งนำมาจกข้อยกกฎหมายที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 อีกส่วนหนึ่งเป็นมาตรการที่กำหนดขึ้นด้วยความเชื่อว่าจะทำให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ทั้งถึงและมีคุณภาพ ดังนี้

มาตรการที่ 1 รัฐจัดการศึกษาให้มีรูปแบบหลากหลาย ที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามศักยภาพและสภาพการณ์ท้องถิ่น

มาตรการที่ 2 มรดกของสังคมไทยที่ได้สั่งสมมาหลายร้อยปี ได้ช่วยให้ประเทศพ้นภาวะวิกฤตมาทุกยุคทุกสมัย ต้องจัดให้เป็นแกนของการเรียนรู้ โดยปรับให้เหมาะสมกับอายุ ระดับ และท้องถิ่นของผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรการที่ 3 รัฐสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตามที่กำหนดไว้ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มาตรา 43 และ มาตรา

289

มาตรการที่ 4 กำหนดบทบาทของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการศึกษา

มาตรการที่ 5 รัฐสนับสนุนให้ชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน ครอบครัว สถาบันทางศาสนา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมีส่วนร่วมในการระดมทุนเพื่อการจัดการศึกษา

มาตรการที่ 6 ให้รัฐสนับสนุนการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม-บาลี และแผนกสามัญศึกษาได้เรียนอย่างมีคุณภาพเท่าเทียมกันกับการที่รัฐสนับสนุนการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนปกติของรัฐ

มาตรการที่ 7 รัฐจัดและสนับสนุนเอกชน และองค์กรต่าง ๆ จัดการศึกษาให้กับผู้ด้อยโอกาส ทุกกลุ่มเป้าหมายเป็นการเฉพาะ ทั้งการศึกษาสงเคราะห์ การศึกษาพิเศษ ในรูปแบบการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามศักยภาพและสภาพของผู้เรียน

มาตรการที่ 8 สำหรับประชากรวัยแรงงานที่พลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบปกติ ให้รัฐจัดหรือสนับสนุนให้เอกชน หรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยให้ครอบคลุมทั่วถึงประชากรในกลุ่มนี้

มาตรการที่ 9 รัฐจะจัดโครงการเฉพาะกิจเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นเสี่ยงภัย และถูกรังแกโดยเฉพาะ

มาตรการที่ 10 รัฐจัดให้มีการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้จะมุ่งปฏิรูป 4 ด้าน คือ

- 1) หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน
- 2) ครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3) การบริหารจัดการ
- 4) การประกันคุณภาพการศึกษา และมาตรฐานการศึกษา

มาตรการที่ 11 รัฐกำหนดแนวทางการจัดงบประมาณเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความสามารถทางเศรษฐกิจของรัฐ เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน การดำเนินการของสถานศึกษาและส่วนที่เป็นค่าเล่าเรียนในสถานศึกษาของรัฐ และจะอุดหนุนสถานศึกษาเอกชนเฉพาะส่วนที่เป็นค่าเล่าเรียนในอัตราที่เท่ากันกับผู้เรียนที่เรียนในสถานศึกษาของรัฐ เว้นแต่การจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส รัฐจะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายอื่นๆ ตามความเหมาะสม ได้แก่ ค่าที่พัก อาหาร เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย แบบเรียน สื่อเสริมการเรียนรู้สำหรับคนพิการ

งบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

1. **งบลงทุน** ได้แก่ ที่ดิน อาคาร และสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ รวมทั้งครุภัณฑ์พื้นฐานที่จำเป็น ผู้เป็นเจ้าของสถานศึกษาจะเป็นผู้รับผิดชอบงบประมาณส่วนนี้ ไม่ว่าจะเป็นรัฐ เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือสถาบันศาสนา

2. งบดำเนินการ ได้แก่ เงินเดือนครู ค่าสาธารณูปโภค ค่าตอบแทนใช้สอย และค่าเล่าเรียน รัฐจะรับผิดชอบ โดยคำนวณค่าใช้จ่ายต่อนักเรียนหนึ่งคนต่อหนึ่งปีในสถานศึกษาของรัฐ ค่าใช้จ่ายส่วนนี้จะแตกต่างกันตามระดับและประเภทของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่ว่านักเรียนจะเรียนในสังกัดสถานศึกษาใด ค่าใช้จ่ายส่วนนี้จะอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐ

3. งบค่าใช้จ่ายส่วนตัว ได้แก่ ค่าอาหาร เสื้อผ้า พาหนะ แบบเรียน เครื่องเขียน และอุปกรณ์ รัฐจะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายส่วนนี้เฉพาะผู้ยากไร้และผู้ด้อยโอกาส

เป้าหมาย

เป้าหมายการจัดการศึกษาให้กับประชากรในวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน ครอบคลุมระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา (กลุ่มอายุ 3-17 ปี) ภายในปี 2545 จำนวนประมาณ 16,063,000 คน เมื่อชุมชนเข้มแข็ง และดูแลระดับก่อนประถมศึกษาได้แล้ว เป้าหมายการศึกษาขั้นพื้นฐานจะเน้นเฉพาะประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (รายละเอียดปรากฏในเอกสารนโยบายหน้า 29)

งบประมาณ

ประมาณการค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหมด ให้ทันตามรัฐธรรมนูญกำหนด ภายใน 5 ปี ซึ่งเหลือเวลาอีกเพียง 4 ปี (10 ตุลาคม 2545) รวมแล้วจะเท่ากับ 731,235 ล้านบาท โดยเฉลี่ยแล้วประมาณปีละ 1.8 แสนล้านบาท เมื่อทำครบทั้งระบบ งบประมาณที่เพิ่มแต่ละปีจะไม่มาก (รายละเอียดปรากฏในเอกสารนโยบาย หน้า 34)

เงื่อนไขความสำเร็จ

1 เงื่อนไขด้านงบประมาณ

จะต้องอยู่ภายใต้กรอบนโยบายเดียวกันในการจัดสรรงบประมาณของรัฐ และอีกส่วนหนึ่งควรได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรเอกชนในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของท้องถิ่นตนเองด้วย

1.1 ในช่วงแรก รัฐควรรับผิดชอบต่อตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา เพื่ออบรมดูแลให้มีพัฒนาการทุกด้านอย่างเหมาะสม จนเมื่อครบครัน ชุมชน เข้มแข็ง จึงควรมอบความรับผิดชอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน เอกชน ดำเนินการ

1.2 หากเยาวชนกลุ่มใด เกิดการตกหล่นไม่ได้รับการศึกษาในระดับใดก็ตาม จะต้องจัดโครงการการศึกษาให้เยาวชนกลุ่มนั้นด้วยวิธีการจัดการศึกษาที่เหมาะสม

2. เงื่อนไขในการกำหนดบทบาทการบริหาร

2.1 หน่วยงานส่วนกลาง จะต้องลดบทบาทด้านการปฏิบัติการ และเพิ่มบทบาทหน้าที่หลัก คือ กำหนดนโยบาย การจัดทรัพยากรสนับสนุน การกำกับมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาและการติดตามและประเมินผล โดยปรับโครงสร้างและอัตรากำลังให้สอดคล้องกัน

2.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในทุกรูปแบบ

2.3 สถานศึกษา ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนตามระดับ และประเภทการศึกษา ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน โดยให้ประชาชน ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม

2.4 หน่วยงานและองค์กรทุกสังกัดที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องร่วมกันทำแผนปฏิบัติการให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม ภายใต้นโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับนี้

3. เงื่อนไขด้านวัฒนธรรม

3.1 จะต้องรณรงค์ให้ทุกคนเห็นคุณค่าของการศึกษา จนเกิดกระแสดังความต้องการว่า การศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี เป็นปัจจัยอันสำคัญยิ่งของชีวิต

3.2 การจัดการศึกษาจะต้องจัดการศึกษาให้กับทุกคน และทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เมื่อต้องการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สูงขึ้น จะต้องเข้าใจว่าทุกคนจะต้องร่วมรับผิดชอบในงบประมาณที่เพิ่มขึ้นด้วย

3.3 การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะต้องคำนึงถึงผู้เรียนว่าเป็นบุคคลสำคัญสูงสุด มีคุณค่า เป็นอนาคตของชาติ

3.4 โรงเรียนเป็นสมบัติของสังคมที่สร้างเสริมความรัก ความเอื้อเฟื้อ ความอบอุ่น และมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือนักเรียนให้ได้รับพื้นฐานสำคัญของชีวิต

3.5 การตรวจสอบ และประเมินผล เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนางาน

3.6 สวัสดิการของการจัดการศึกษา เป็นโอกาสของการเพาะบ่มคุณลักษณะของความเป็นความงาม ความรับผิดชอบ และความยุติธรรมให้แก่สมาชิกของสังคม

(ร่าง)

นโยบายและแนวทาง
การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี :
ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ 2540

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี
ตุลาคม 2541

**นโยบายและแผน
การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี**

กระทรวงศึกษาธิการ

2541